

Atidžiai perskaityk tekstą, atlik užduotis ir įsivertink.

MOKAS

Lietuvių padavimas

Anapus Tauragno ežero gyveno žmogus Mokas. Turėjo žmoną ir sūnų. Mokas buvo labai protingas ir nuolaidus. Jei kuris žmogus ko nors nežinodavo ar nesuprasdavo, eidavo pas Moka. Tas visada patardavo, padėdavo nelaimėje. Ilgainiui Mokui nusibodo žmonių prašymai, įgriso atsakinėti į klausimus ir klausyt pasakojimų apie vargus. Ir nutarė pasiversti akmeniu, kad niekada daugiau nebereikėtų padėti žmonėms. Bet net ir tada, kai Mokas tapo akmeniu, žmonės nenustojo jo lankyti. Ateidavo, užduodavo Mokui klausimą, paklausydavo, pridėję ausį, ir visada gaudavo atsakymą. Mokui nusibodo ir tai. Jis nusprendė visiškai pabėgti iš to krašto su savo šeima.

Prieš kelionę Mokas paaiškino šeimai, kad, kai jie plauks per ežerą, nė vienas neatsigręžtų atgal. Jeigu atsigręš, nuskęs. Sūnus ir žmona prižadėjo. Mokai išplaukė. Perplaukus pusę ežero Mokienei parūpo pažiūrėti, ar jau daug nuplaukė. Ji atsigręžė ir nugarmėjo į dugną. Mokas su Mokiuku laimingai perplaukė ežerą ir, paėję kelio galiuką, atsisėdo pailsėti ir apverkti paskendusios Mokiensės. Toje pačioje vietoje ir dabar sėdi du akmenys, kuriuos žmonės vadina Moku ir Mokiuku.

Dar ir dabar žmonės tam, kuris ko nors nesupranta ar nesugeba padaryt, sako: „Eik pas Moka pasimokyti, tai ir žinosi.“

Klausimai ir užduotys

1. Kuri tema netinka šiam tekstui?

- a. Apie žmogų Moka.
- b. Apie akmenų, vadinamų mokais, atsiradimą.
- c. Akmenų rūšys.
- d. Kaip žmogus Mokas virto akmeniu.
- e. Kaip atsirado akmenys Mokas ir Mokiukas.

2. Nurodyk veiksmo vietą.

- a. Veiksmas vyksta prie Tauragno ežero;
- b. Veiksmas vyksta prie Moko trobelės;
- c. Veiksmas vyksta prie akmenų.

3. Paaiškink, kodėl, kokio tikslo vedami žmonės eidavo pas Moka.

- a. Pasiklausti, ko nežinojo.
- b. Žmonės eidavo šiaip pasikalbėti.
- c. Išsiaiškinti nesuprantamų dalykų.
- d. Pagalbos, patarimo.
- e. Ateidavo į svečius, pasilinksminėti.

4. Kaip manai, iš kokio žodžio kilo žmogaus vardas Mokas?

5. Kodėl žmogus pasivertė akmeniu? Kurios citatos labiausiai tiktų?

- a. „Ilgainiui Mokui nusibodo žmonių prašymai, įgriso atsakinėti į klausimus ir klausyt jų pasakojimų apie vargus.“
- b. „Mokas buvo labai protingas ir nuolaidus.“
- c. • „Ir nutarė pasiversti akmeniu, kad niekada daugiau nebereikėtų padėti žmonėms.“
- d. „Prieš kelionę Mokas paaiškino šeimai, kad, kai jie plauks per ežerą, nė vienas neatsigręžtų atgal.“

6. Kodėl žmonės nenustojo Moko lankyti net ir pavirtus jam akmeniu?

- a. Nes pridėję ausį išgirdavo atsakymą.
- b. Žmonės neturėjo pas ką daugiau nueiti.
- c. Žmonės nerado kito patarėjo.

7. Kuri iš padavimo pradžioje paminėtų žmogaus Moko savybių paaiškintų, kodėl jis nuolat padėdavo žmonėms?

- a. Buvo gudrus.
- b. Buvo savimyla.
- c. Buvo išmintingas.
- d. Buvo nekantrus.

8. Koks išbandymas laukė Mokų šeimos keliantis per ežerą?

- a. Nemokėjo plaukti.
- b. Negalėjo atsigręžti atgal, nes būtų nuskendę.
- c. Nerado tilto.

9. Kaip manai, kodėl tėvas ir sūnus negelbėjo Mokienės?

- a. Nepamatė, kad Mokienė nuskendo.
- b. Tapę akmenimis prarado žmonių jausmus, todėl jos nesigailėjo.
- c. Bijojo patys nuskęsti.
- d. Mokienė nuskendo taip greitai, kad tėvas ir sūnus nespėjo nieko padaryti.
- e. Nemylėjo jos.

10. Kuris teiginys negalėtų būti šio teksto pagrindinė mintis?

- a. Mokas viską moka ir žino.
- b. Net ir visažiniams būna sunku.
- c. Net ir visažiniai pavargsta nuo klausimų (žinių, žmonių).
- d. Sunku pasiekti tikslą.
- e. Jei neturėsi kantrybės, sulauksi bėdos.

11. Kurie požymiai įrodytų, kad šis kūrinys tikrai yra padavimas. pasirink du argumentus.

- a. Padavime pasakojama apie nepaprastą praeities atsitikimą.
- b. Pasakojime gausu nuotykių ir stebuklingų būtybių.
- c. Padavime pasakojama apie akmenų, vadinamų mokais, atsiradimą

- d. Pasakojama apie konkrečių geografinių objektų atsiradimą).
- e. Tai fantastinis pasakojimas, neminimos jokios realaus pasaulio vietovės.
- f. Veiksmas vyksta konkrečioje vietoje – prie Tauragno ežero.

KALBOS ŽINIŲ TAIKymo UŽDUOTYS

1. Paaiškink paryškintų raidžių rašybą. Įrašyk tinkamos taisyklės numerį.

Žodis	Taisyklės
M okas –	1. grąža, gręžti, grįžti; a, ę, į rašomos tada, kai bendrašakniuose
pasakojim ų –	žodžiuose kaitaliojasi tarpusavyje.
nebereikėt ų –	2. daiktav. vns. gal. galūnė.
klaus i mą –	3. klausti; bendratyje prieš -ti nėra priesagos -y-
atsak y mą –	4. pabėgo;
pabė g ti –	5. atsakyti; bendratyje prieš -ti yra priesaga -y-
atsigrė š –	6. veiksmaz. tar. n. 3 asm. galūnė
nusk ę s –	7. tikrinis daiktavardis
atsigrė ž ė –	8. veiksmaz. būs. I.; šaknies galo priebalsis ž susilieja su būsimąjo
galiuk a –	laiko priesaga -s-
	9. nuskendo; giminiškuose žodžiuose ę kaitaliojasi su mišriuotu
	dvigarsiu en
	10. daiktav. dgs. kilm. galūnė.

2. Suskirstyk šiuos žodžius reikšminėmis žodžio dalimis.

Žodis	Priešdėlis	Sangražos dalelė	Šaknis	Priesaga	Galūnė
Gyveno					
protingas					
nesuprasdavo					
pasiversti					
žmonėms					
jis					
plauks					

laimingai (kaip?)					
paskendusios					
vietoje					

3. Suskirstyk šiuos žodžius pagal darybos būdą.

Anapus, žmogus, Mokas, protingas, nuolaidus, nelaimėje, prašymai, ausi, atsakymą, nutarė.

Priešdėlio vedinys	Priesagos vedinys	Galūnės vedinys	Sudurtinis žodis	Paprastas žodis

4. Lentelėje morfologiškai išnagrinėk pabrauktus žodžius. Jei žodis neturi kurio nors požymio, padėk brūkšnelį (-).

Prieš kelionę Mokas paiškinio šeimai, kad kada jie plauks per ežerą, nė vienas neatsigręžtu atgal.

Žodis	Kalbos dalis	Rūšis skyri us	Gimin ė	Skai- čius	Links- nis	Nuo- saka	Lai- kas	As- muo	Laips- nis
kelionę									
Mokas									
paiškinio									
šeimai									
plauks									
neatsigręžtu									